

การเขียนการอ้างอิงในผลงาน ทางวิชาการ

สมบูรณ์ ไทรแจ่มจันทร์

บทนำ

ในการเขียนผลงานทางวิชาการนั้น นอกจากผู้เขียนต้องคำนึงถึงการเรียบเรียง ความรู้ แนวคิด เพื่อแสดงต่อผู้อ่านแล้ว ยังจำเป็นต้องแสดงแหล่งที่มาของข้อมูล ความรู้เหล่านั้นด้วยการแสดงแหล่งที่มาของหลักฐานดังกล่าว ช่วยเพิ่มน้ำหนักความน่าเชื่อถือของข้อเขียนและเป็นวิธีให้เกียรติแก่เจ้าของหลักฐานซึ่งนับว่าเป็นมารยาทอันงามของนักวิชาการ (จารุวรรณ สิ้นธุโสภณ, 2532 : 19) โดยปกติการเขียนผลงานทางวิชาการทุกเรื่องจะต้องมีการเขียนการอ้างอิงไม่มากก็น้อย ด้วยเหตุผลตามที่ ไวน์สตอค (Wienstock, 1971 : 18-19) ได้สรุปไว้ คือ

- 1) เพื่อแสดงความเชื่อถือในเอกสารที่อ้างอิงและให้เกียรติแก่เจ้าของผลงาน
- 2) เพื่อให้ผู้อ่านสามารถค้นคว้าหารายละเอียดจากต้นฉบับที่อ้างอิงไว้ได้ภายหลัง
- 3) เพื่อชี้แหล่งเอกสารที่เผยแพร่แนวคิดนั้น ๆ เป็นครั้งแรก
- 4) เพื่อรองรับความถูกต้องของข้อมูลที่นำมาใช้เรียบเรียง

การเขียนการอ้างอิงจึงนับว่าเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการเขียนผลงานทางวิชาการ แต่ปรากฏว่าผู้เขียนมักจะละเลยหรือเขียนผิดพลาดมาก และที่สำคัญคือไม่มีการอ้างอิง นอกจากนี้ไพศาล เหล่าสุวรรณ, (2528 : 161) ยังได้กล่าวซ้ำไว้อีกว่า จุดบกพร่องของการเขียนการอ้างอิงมีหลายประการ เช่น เขียนไม่ถูกวิธี มีรายละเอียดไม่ครบ เรียงลำดับไม่ถูกต้อง การเว้นระยะไม่ถูกต้อง ตกเครื่องหมายวรรคตอน เป็นต้น

ฉะนั้นบทความนี้จึงมุ่งเสนอรูปแบบและวิธีการ การเขียนการอ้างอิงในผลงานทางวิชาการ มาเพื่อเป็นแนวทางในการใช้ประโยชน์แก่ผู้สนใจต่อไป

รูปแบบการเขียนอ้างอิงแบบนาม-ปี (Name-Year System)

รูปแบบการอ้างอิงแบบนาม-ปี ทำได้ 2 วิธี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้เขียนว่าต้องการอ้างอิงในวิธีใดดังต่อไปนี้

การอ้างอิงโดยเน้นที่ผู้แต่ง

1. เอกสารภาษาไทย ให้ลงชื่อ ชื่อสกุล ปีที่พิมพ์ เลขหน้าที่อ้างอิง นำหน้าข้อความที่ต้องการอ้างอิง โดยใช้เครื่องหมายวรรคตอนดังนี้

ชื่อ ชื่อสกุล (ปีที่พิมพ์ : เลขที่อ้างอิง) ข้อความที่อ้างอิง

ตัวอย่าง

เรื่องอุไร ศรีนิลทา (2535 : 70) ได้กล่าวถึงจรรยาบรรณในการวิจัยของนักวิจัยไว้ดังนี้...

2. เอกสารภาษาต่างประเทศ ให้ใช้ชื่อสกุลของผู้แต่งซึ่งเขียนเป็นภาษาไทย ชื่อสกุลในภาษาเดิม ปีที่พิมพ์ เลขที่อ้างอิง นำหน้าข้อความที่ต้องการอ้างอิง โดยใช้เครื่องหมายวรรคตอนดังนี้

ชื่อสกุลที่เขียนเป็นภาษาไทย (ชื่อสกุลในภาษาเดิม, ปีที่พิมพ์ : เลขที่อ้างอิง) ข้อความที่ต้องการอ้างอิง

ตัวอย่าง

คอมพ์ตัน (Compton, 1972 : 159) ได้สรุปเกี่ยวกับงานวิจัยภาคสนามว่า เป็นการสืบสวนความจริงด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน

3. หากเอกสารที่นำมาอ้างอิงไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง ให้ใช้ชื่อเรื่องของเอกสารนั้นในตำแหน่งผู้แต่ง

ตัวอย่าง

...จากบทความ “ผลกระทบของการย้ายถิ่นฐานเข้าสู่เมืองหลวง” (2534 : 3) ได้กล่าวถึงผลเสียของการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของประชากรได้หลายกรณี อาทิ...

4. หากอ้างอิงแนวความคิดของเอกสารนั้นทั้งฉบับ ให้อ้างตามข้อ 1, 2 และไม่ต้องระบุเลขหน้าที่อ้างอิง

ตัวอย่าง

จากการศึกษาของ มุสซาวิ (Musavi, 1977) พบว่าระดับความรู้ ทักษะและทัศนคติของผู้ใช้ห้องสมุดและผู้ที่ไม่ใช้ห้องสมุด มีความแตกต่างกันดังต่อไปนี้

การอ้างอิงโดยเน้นเนื้อหาสาระ

1. เอกสารภาษาไทย ให้เรียบเรียงข้อความที่ใช้อ้างอิงขึ้นต้นตามด้วยชื่อผู้แต่ง ชื่อสกุล ปีที่พิมพ์ เลขหน้าที่อ้างอิง ในเครื่องหมายวงเล็บ

ตัวอย่าง

จรรยาบรรณในการวิจัยของนักวิจัยแบบเชิงทดลองจะมากกว่างานวิจัยประเภทอื่น นักวิจัยต้องมีความรอบคอบเป็นพิเศษ (เรื่องอุไร ศรีนิลทา, 2535 : 70)

2. เอกสารภาษาต่างประเทศ ให้ใช้ชื่อสกุล ปีที่พิมพ์ เลขที่อ้างอิงในเครื่องหมายวงเล็บ

การวิจัยภาคสนาม นับเป็นการค้นหาข้อเท็จจริงด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน (Compton, 1972 : 159)

3. หากเอกสารนั้นไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง ให้ใช้ชื่อของสิ่งพิมพ์นั้นหรือชื่อบทความนั้นลงในตำแหน่งผู้แต่ง

ตัวอย่าง

ผลเสียของการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของประชากรมีผลกระทบต่อสถานะค่าครองชีพของประชากร ทำให้สภาพความเป็นอยู่ของประชากรตกต่ำ (“ผลกระทบของการย้ายถิ่นฐานเข้าสู่เมืองหลวง,” 2534 : 3)

4. การอ้างอิงแนวความคิดของเอกสารนั้นทั้งฉบับ ให้อ้างโดยเน้นสาระ

ตัวอย่าง

จากการศึกษาโดยใช้เชื้อราชนิดนี้ทำให้สามารถเสนอวิธีการควบคุมลักษณะของยีนได้ (Beadle and Tatum, 1968)

5. การอ้างอิงแนวความคิดในเรื่องเดียวกันจากผู้แต่งหลายคน

ตัวอย่าง

ความรู้เกี่ยวกับดักแด้จากไวรัสมีความก้าวหน้าอย่างมาก มีนักวิจัยหลายกลุ่มพยายามศึกษาถึงวิธีการป้องกันสุขภาพจากการระบาดของโรคนี (Peterson, 1944 : 68-72 ; Havens, et al, 1976 : 211-220 ; MacCalium, 1980 : 228)

การอ้างอิงสองทอด

หมายถึงการอ้างอิงเอกสารซึ่งมีผู้อ้างไว้ในเอกสารอีกเล่มหนึ่ง และผู้เรียบเรียงไม่อาจหาแหล่งข้อมูลนั้น ๆ ได้โดยตรง มีวิธีการอ้างอิงดังนี้

1. ใช้เอกสารอันดับแรกขึ้นต้นตามด้วยคำว่า “อ้างถึงใน” สำหรับเอกสารในภาษาไทย “cited in” หรือ “cited by” สำหรับเอกสารภาษาอังกฤษ

ตัวอย่าง

(ทิม พรรณศิริ, 2511 : 14, อ้างถึงใน จรัญ จันทลักษณ์, 2520 : 40-41)

2. ใช้เอกสารอันดับรองขึ้นต้นตามด้วยคำว่า “อ้างจาก” สำหรับเอกสารภาษาไทย “citing” สำหรับเอกสารภาษาอังกฤษ

ตัวอย่าง

(จรัญ จันทลักษณ์, 2520 : 40-41, อ้างจาก ทิม พรรณศิริ, 2511 : 40-41)

วิธีการเขียนรายการอ้างอิงแบบนาม-ปี

การเขียนรายการอ้างอิงแบบนาม-ปี มีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ และเลขหน้าที่ใช้อ้างอิง

1. ส่วนผู้แต่ง

1.1 ผู้แต่งที่เป็นสามัญชน ถ้าเป็นสิ่งพิมพ์ภาษาไทย ให้ใช้ชื่อ ชื่อสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม ถ้าเป็นชาวต่างประเทศให้ใช้ชื่อสกุล

ตัวอย่าง

กำพล อดุลย์วิทย์

กฤษณา ชูติมา

ณรงค์ โคมเจลา

Robertson

Frey

1.2 ผู้แต่งที่เป็นพระมหากษัตริย์ พระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ และผู้แต่งที่มีบรรดาศักดิ์ สมณศักดิ์ ให้ลงคำนำหน้าพระนาม นามบรรดาศักดิ์ ราชทินนาม สมณศักดิ์และผู้แต่งที่เป็น พระภิกษุ

ตัวอย่าง

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต

พระเทพวิสุทธิเมธี

1.3 ผู้แต่งที่ใช้นามแฝง ให้ใช้นามแฝงในส่วนผู้แต่ง

ตัวอย่าง

แก้วนพรัตน์

1.4 ผู้แต่ง 2 คน ให้ลงชื่อ ชื่อสกุลของผู้แต่งทั้ง 2 คน กันด้วยคำว่า “และ” สำหรับ เอกสารภาษาไทย ส่วนเอกสารภาษาต่างประเทศให้ลงชื่อสกุลของผู้แต่งทั้ง 2 คน กันด้วย คำว่า “and”

ตัวอย่าง

จรัญ จันทลักษณ์ และ สมศิริ มีศักดิ์

Nelson and Lloyd

Zil and Dewar

1.5 ผู้แต่ง 3 คน ให้ลงชื่อ ชื่อสกุล กรณีเอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทย หรือ ชื่อสกุล สำหรับเอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาต่างประเทศของผู้แต่งทั้ง 3 คน

ตัวอย่าง

สมศักดิ์ วัณโน, ดำรง ดีมีศรี และ บรรเจิด บัวบาน

Marton, Hogg and Nelson

1.6 ผู้แต่งมากกว่า 3 คน ให้ลงชื่อ ชื่อสกุล ของผู้แต่งคนแรกสำหรับเอกสารภาษาไทย และตามด้วยคำว่า “และคณะ” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศให้ลงชื่อสกุลของผู้แต่งคนแรก และตามด้วยคำว่า “et al.”

ตัวอย่าง

ประเชิญ ไทรแจ่มจันทร์ และคณะ

Frey, et al.

1.7 ผู้แต่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาล ต้องเริ่มต้นด้วยระดับกรม

ตัวอย่าง

กรมวิชาการเกษตร

1.8 คณะกรรมการที่มีสำนักงานเป็นอิสระ ให้ลงชื่อคณะกรรมการนั้น

ตัวอย่าง

สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.9 คณะกรรมการที่ได้รับการจัดตั้งโดยสถาบันเพื่อมอบหมายหน้าที่เฉพาะให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันนั้น โดยลงนามสถาบันหลักก่อน

ตัวอย่าง

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะทำงานพัฒนาการเรียนการสอน.

1.10 เอกสารที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง แต่มีผู้ที่ทำหน้าที่บรรณาธิการหรือผู้รวบรวม

ตัวอย่าง

สมศักดิ์ วิจารณ์, บรรณาธิการ.

1.11 เอกสารที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง และชื่อผู้รับผิดชอบอื่น ๆ ถ้าเป็นหนังสือ จุลสาร หรือ งานวิจัย ให้ลงชื่อเรื่องในส่วนชื่อผู้แต่ง ถ้าเป็นบทความของวารสาร หนังสือพิมพ์ หรือ หนังสือรวมเรื่อง ให้ลงชื่อบทความในส่วนชื่อผู้แต่งเช่นกัน

ตัวอย่าง

เทคนิคการเขียนตำราและบทความ

“อันตรายจากการเคลื่อนย้ายแรงงาน”

2. ส่วนปีที่พิมพ์

2.1 ให้ลงปีที่พิมพ์ ต่อจากชื่อผู้แต่ง กันด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,)

ตัวอย่าง

สมศิริ ติมีศรี, 2530

Lloyd, 1982

2.2 ถ้าต้องการอ้างถึงเอกสารหลายรายการของผู้แต่งคนเดียวกัน แต่จัดพิมพ์คนละปี ให้ลงนามผู้แต่งครั้งเดียวแล้วลงปีที่พิมพ์ตามลำดับ

ตัวอย่าง

ทวี ศรีสมบูรณ์, 2525, 2530, 2535

Scott, 1975, 1979

2.3 ถ้าต้องการอ้างถึงเอกสารสิ่งพิมพ์ของผู้แต่งคนเดียวกัน ซึ่งจัดพิมพ์ในปีเดียวกัน ให้ใช้ตัวอักษร a b c ตามหลังปีสำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ และใช้ตัวอักษร ก ข ค ตามหลังปีสำหรับเอกสารภาษาไทย

ตัวอย่าง

ยีน ภู่วรรณ, 2529ก

ยีน ภู่วรรณ, 2529ข

Robinson, 1989a

Robinson, 1989b

2.4 ถ้าอ้างถึงเอกสารหลายรายการของผู้แต่งหลายคน ให้ลงชื่อ ชื่อสกุล สำหรับผู้แต่งชาวไทยหรือ ชื่อสกุลสำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศเรียงตามลำดับตัวอักษรกันด้วยเครื่องหมายอัฒภาค (;)

ตัวอย่าง

เบญจมาศ ศิลาชัย, 2534 ; สมศักดิ์ วังโน และ

ทองสุข นาควิโรจน์, 2534

Woods, 1972 ; Thompson and Kast, 1980 ;

Rosenberry, et al. 1984

2.5 หากไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ให้ใช้คำว่า “ม.ป.ป.” สำหรับเอกสารอ้างอิงภาษาไทย หรือ “n.d.” สำหรับเอกสารอ้างอิงภาษาต่างประเทศ

ตัวอย่าง

ประเสริฐ สายสิทธิ์, ม.ป.ป.

3. ส่วนเลขหน้าที่ใช้อ้างอิง

3.1 ลงรายการส่วนเลขหน้าที่ใช้อ้างอิงต่อจากปีที่พิมพ์ โดยใช้เครื่องหมายมหัพภาคคู่ (:) คั่น
ตัวอย่าง

ทวีณี รอดสน, 2532 : 27

Lloyd, 1987 : 15

3.2 ถ้าอ้างถึงหลายหน้า ให้ลงเลขหน้าแรกและหน้าสุดท้ายที่อ้างถึง
ตัวอย่าง

ไพศาล เหล่าสุวรรณ และคณะ, 2532 : 11-14

Saffell, 1987 : 85-88

3.3 หากการอ้างอิงนั้นเป็นการอ้างอิงแนวความคิดของสิ่งพิมพ์นั้นทั้งฉบับไม่ต้องลง
ส่วนเลขหน้า

ตัวอย่าง

พัชรี นาคสนธิ์, 2533

Lyoru, 1990

บรรณานุกรม

การใช้ห้องสมุดและทักษะการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขปรับปรุง, ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2534.

จารุวรรณ สินธุโสภณ. “การเขียนบรรณานุกรมและเชิงอรรถอ้างอิงตามแบบมาตรฐานขององค์การระหว่าง
ประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน,” วารสารวิทยบริการ 11 : 2 (พฤศจิกายน, 2532), หน้า 19-34.

ไพศาล เหล่าสุวรรณ. “วิธีการเขียนเอกสารอ้างอิงและบรรณานุกรมในบทความวิทยาศาสตร์,” วารสาร
สงขลานครินทร์ 5 : 2 (เมษายน-มิถุนายน, 2525), หน้า 161-173.

เสริมศรี เจริญผล. “รูปแบบการอ้างอิงในงานวิชาการ,” วารสารรวมคำแหง 12 : 1 (กันยายน, 2531),
หน้า 111-125.

The Chicago Manual of Style. 13th ed. rev. and expanded. Chicago : Univ. of Chicago Press, 1982.

Gibaldi, Joseph, and Walter S. Achtert. **MLA Handbook for Writers of Research Papers.**

3d ed. New York : The Modern Language Association of America, 1988.

Weinstock, Melvin. “Citation Indexes,” **Encyclopedia of Library and Information Science.**
1971 ed.